

DE TWEEDE WERELDOORLOG.

In de serie verhalen over de Tweede Wereldoorlog komt nu ons lid de heer J. Hekkenberg aan het woord. Hij heeft een gesprek gehad met mevrouw C. Schwarte-Tiessen. Het is dus berichtgeving van iemand die er alles van weet. Ons is ook nog een verhaal toegezegd over het lot van onze Joodse mede-burgers in Bussum.

Geïnteresseerden kunnen op onze afdeling documentatie drie ordners inzien met zeer uiteenlopend materiaal over de Tweede Wereldoorlog. Heeft u oude distributiebonnen, illegale blaadjes en dergelijke en wilt u die "rommel" kwijt, dan wil de afdeling documentatie zich daar graag over ontfermen.

G. Langemeijer

3 NOVEMBER 1940 - DE BOM DIE BUSSUM DEED OPSCHRIKKEN.

In Bussum viel de eerste bom van de Tweede Wereldoorlog op een huis gelegen aan de Oud Bussummerweg (nummer 20). Dit was de woning van het hoofd van de toenmalige Prins Hendrikschool, thans de Vondelschool. De aangerichte schade was zo groot, dat het huis onbewoonbaar werd en later (in 1942) vrijwel geheel moest worden herbouwd.

De heer Tiessen was in 1929 hoofd van de Prins Hendrikschool geworden en hij heeft deze school tot zijn pensionering in 1953 gediend. Vele Bussumers en oud-Bussumers hebben goede herinneringen aan hem.

De Duitsers hadden de Prins Hendrikschool in 1940 niet bezet, hoewel het kantoor van het hoofd wel door hen was gevorderd als "schreibstube". Ook waren er Duitse soldaten bij de familie Tiessen ingekwartierd. Belangrijk genoeg als militair doel? Was er misschien sprake van gewichtige documenten in de "schreibstube"? In de reeks van geruchten, die na de bominslag op de Oud Bussummerweg door het dorp ging, zaten heel wat overdreven speculaties. Het doel, dat het Engelse vliegtuig zou hebben willen treffen, is echter altijd een mysterie gebleven. Mevrouw C. Schwarte-Tiessen, die de dochter is van schoolhoofd Tiessen en die in Bussum woont, concludeert anno 1992, dat het een vergissing of een toevallige treffer moet zijn geweest. Zij was 22 jaar oud toen de bom op het huis van haar ouders viel. Haar boekenkast bevat nog een werk over Griekse filosofie waarvan de kaft toen is beschadigd door een bomscherf. Een herinnering aan het gebeurde op die novemberdag van 1940...

Het tijdstip had slechter kunnen zijn...

De bom viel om één uur 's middags en dat is achteraf een gelukkige tijd gebleken. Het was een zondag en in de Prins Hendrikschool was die ochtend zondagsschool gehouden. Gelukkig waren de kinderen op dat moment al enige tijd naar huis. Bij een voltreffer op de school zélf en op een vroeger uur hadden de gevolgen rampzalig kunnen zijn.

Mevrouw Schwarte-Tiessen vertelt dat zij zich in de keuken bevond. Haar moeder was naar boven gegaan en vertoefde in de badkamer toen de bom insloeg. Door het dak, door de zolder heen met vervolgens de ontploffing. Hierdoor kwam het plafond van de badkamer naar beneden hangen en raakte mevrouw Tiessen gewond. Bloedend en bedekt met stukken van het plafond liep zij de trap af naar haar dochter toe. Moeder en dochter omhelsden elkaar. Zij gingen vervolgens naar de kelder om te schuilen voor eventueel verder oorlogsgeweld. "Een dokter", was daarna de gedachte en mevrouw Schwarte-Tiessen ging, toen alles eenmaal veilig leek, naar de school om te telefoneren.

De heer Tiessen een dagje van huis.

De heer Tiessen was eerder op de bewuste zondag in november 1940 van huis vertrokken om een dagje naar Amsterdam te gaan. Bij het Bussumse station gekomen, hoorde hij de explosie. Hij vroeg zich toen af op welke afstand er een bom was gevallen en ging vervolgens met de trein mee.

Nadat de heer Tiessen in Amsterdam bij familie was gearriveerd, kwam er vrij spoedig politie aan de deur met het bericht dat er een bom op zijn huis was gevallen. Gelukkig werd daarbij de geruststellende mededeling gegeven dat zijn vrouw en dochter het er levend hadden afgebracht.

Medische hulp.

Natuurlijk waren de Duitsers in de school ook behoorlijk geschrokken. Toen de dochter van de heer Tiessen in het door hen gevorderde kantoor van haar vader kwam en een dokter voor haar gewonde moeder wilde bellen, deden zij eerst moeilijk maar gaven tenslotte toestemming.

Zo werd dokter Bröcker opgebeld. Deze bleek echter reeds naar de plaats des onheils te zijn gesneld. Er waren namelijk bomscherven rondom de woning van de heer Tiessen verspreid en in de nabijgelegen Molenlaan was daardoor iemand dodelijk getroffen. Ook een Duitse soldaat kwam op deze wijze om. Hij was ingekwartierd bij de familie Dolman op de Oud Bussummerweg. Inmiddels was de gewonde mevrouw Tiessen naar het huis van de familie Fokker in de Visserstraat gedragen. Toen dokter Bröcker haar zag, was zijn eerste opmerking: "'t Is dat ik u zie, maar anders zou ik niet geloven dat u er levend vanaf bent gekomen".

Nieuwsgierigen.

Er was heel wat toeloop van Bussumers ontstaan en nieuwsgierigen drongen zelfs het ontredderde huis van de familie binnen. Diefstal van levensmiddelen kwam daarbij helaas voor. De familie Tiessen verloor op die zondag niet alleen haar woning, maar ook nog een hoeveelheid zorgvuldig gehamsterde proviand die van de zolder gestolen werd.

De dochter keerde temidden van alle verwarring terug naar de ouderlijke woning en nam het een en ander uit de linnenkast mee. In huis was er chaos alom en het jacquet van haar vader hing in flarden aan een boom. De familie Tiessen had de bominslag echter overleefd en ook de vermiste kat werd later teruggevonden. Deze was van schrik ergens onder het huis gekropen en moest met een schoteltje melk uit haar schuilplaats worden gelokt.

Bij het afsteken van vuurwerk op Oudejaarsavond wordt mevrouw Schwarte-Tiessen thans nog altijd herinnerd aan de kruitdamp in de gang van haar ouderlijke woning, nadat de bom op die schrikwekkende zondag van de 10e november 1940 was ingeslagen.

Gevolgen voor de familie Tiessen.

Voor de familie Tiessen werd het een moeilijke tijd. Hun huis was onbewoonbaar geraakt. Zij vonden onderdak in de Isaac da Costalaan bij de familie Bogaert. De heer Bogaert was leraar aan de ULO-school. Later huurde de familie kamers in de Comeniuslaan, totdat het schoolhuis aan de Oud Bussummerweg in 1942 was hersteld.

J. Hekkenberg

Naschrift van de redactie.

In de Bussumsche Courant van dinsdag 5 en van donderdag 7 november 1940 werd bericht over deze bom-inslag.

De Duitse soldaat die hierbij werd gedood was de "gefreiter" Adolf Saalman. Het andere slachtoffer was de om de hoek op Molenlaan 7 wonende 55-jarige mevrouw Elisabeth Catharina van Gog-Oudejans, die op donderdagmorgen 7 november 1940 werd begraven op de R.K. begraafplaats.

Het uitvoerige verslag van de begrafenis van de Duitse gefreiter opent met de cryptische zin: "Men zendt ons het volgende ter opneming." Krante-artikelen over de Duitse bezetter openen in die periode regelmatig met soortgelijke zinnen als: "Men verzoekt ons mede te delen, dat..." en "Men deelt ons mede, dat...". Het propagandistische verslag vervolgt: "Woensdagnamiddag werd voor de eerste maal op de algemene begraafplaats een gevallen, Duitse Gefreiter, met militaire eer begraven. Ofschoon het lijk eerst naar Duitschland zou worden vervoerd, is het mogelijk geworden door de goede zorgen van de Rijksduitschers in het Arbeidsbereich der N.S.D.A.P.-Bussum den gevallen hier een graf te geven."

Ons lid de heer A.F.A. Koper ook geschreven Jansen woonde ten tijde van de bominslag tegenover de Sint Vituskerk. Hij kan zich nog herinneren dat de ontploffing zó krachtig was, dat er scherven insloegen in de gevel van de Sint Vituskerk.

Op de plaats van de woning Oud Bussummerweg 20 is vorig jaar een gebouw met meerdere woonlagen verrezen.